

Тема 1. Соціологічні підходи до повсякдення

Чиказька школа. Символічний інтеракціонізм: підходи Дж.Г.Міда та Г.Булмера. Інтеракційний аналіз І.Гофмана. Феноменологічна соціологія А.Шюца, П.Бергера та Т.Лукмана. Мікросоціологія. Етнометодологічний підхід Г.Гарфінкеля. Феміністична соціологія повсякдення. Проблема спостерігача та учасника. Методи соціологічного дослідження повсякдення. Включене спостереження, аналіз розмов та відео-аналіз. Аналіз документів. Глибинне інтерв'ю у вивченні повсякдення. Етика дослідження та згода учасників. Повсякденні розмови. Організація розмов та їх послідовність. Розмови в інституційних контекстах. Гумор у повсякденні. Жаргони та соціальні статуси повсякденних практик.

Тема 2. Самоаналіз способу життя та повсякдення

Аналіз способу життя. Щоденник самоспостереження та самоаналізу. Розподіл часу за різними видами активності. Соціальна активність, її прояви та час. Практики самоусвідомленості формування навичок розрізнення внутрішнього та зовнішнього досвіду, фокусування уваги. Критичний підхід до дійсності. Наукове та побутове сприйняття повсякдення. Переорієнтація з макро- на мікродослідження повсякденного життя. Звернення до реальних життєвих потреб та практик індивіда. Нові дослідницькі фокуси, орієнтація на дослідження кейс-стаді. Рутинні практики та їх аспекти: сімейні, гендерні, національні, локальні. «Звичне життя» як засіб конструювання соціальних відмінностей та соціальної нерівності.

Тема 3. Соціальна активність особистості

Соціальна активність як одна з форм світової активності. І. Кант та активний характер пізнання. Соціологічні концепції «суспільство – особистість» (Е. Дюркгейм, М. Вебер, Л. Козер, Т. Парсонс, К. Поппер, П. Бурдьє, Е. Гідденс та ін.). Діяльність та активність як визначальний фактор соціального життя. Макро- та мікрорівні розгляду суб'єкта. Активність і реактивність особистості. Чотири рівні прояву соціальної активності особистості: нормативний, нормативно-особистісний, особистісно-продуктивний і продуктивно-творчий. Характеристика соціальної активності (самодетермінованість, включеність у соціальні відносини, спрямованість на перетворення, динамічність, здатність до зміни змісту і форм прояву, здатність до зниження або активізації окремих форм).

Тема 4. Повсякденні практики громадянського суспільства

Громадянське суспільство. Громадянська позиція і громадянська активність особистості. Благодійність як соціальний інститут. Добровольчі і благодійні практики в способі життя українців. Громадянське суспільство як реальність, яка існує незалежно від нашої свідомості та як сукупність неполітичних відносин, які прагнуть вийти з під контроль держави. Співпраця держави та соціальних акторів. Типи громадянської позиції. Декларована позиція, пасивна, нейтральна, активна. Благодійна діяльність. Благодійність як

соціальний інститут. Досягнення соціального блага. Волонтерство як вид суспільної практики. Побудова власних перспектив і визначальне ставлення до подій.

Тема 5. Протест як форма соціальної активності

Соціальний протест: поняття, підходи, види. Протестні соціальні рухи і масові акції соціального протесту. Аспекти та специфіка протестної активності: сучасні форми і практики протесту, зростання політичної та економічної нестабільності, напруженість в етнічних і міжконфесійних відносинах, непередбачуваність суспільного розвитку. Стабільність всієї системи. Детермінація ставленням членів суспільства до протестів і готовність до участі в них, можливість реалізації інституалізованих практик прояву протестних настроїв. Типи громадських протестів: класовий, релігійний, ідеологічний, національний, економічний, палацово-політичний. Концепція колективної поведінки, концепція мобілізації ресурсів, концепція відносної депривації.

Тема 6. Інституційні аспекти функціонування молодіжних громадських організацій та рухів

Держава і молодь: державна молодіжна політика. Вплив ЗМІ на молодь. Молодіжне самоврядування як механізм залучення молоді в суспільно-політичне життя суспільства. Концепції розуміння молодіжної політики: концепція керованої соціалізації молоді, механізм соціального розвитку молоді, механізм соціального включення (виключення). Молодіжна політика як багаторівнева система, яка зачіпає відносини молоді з усіма соціальними інститутами, з суб'єктами молодіжних політик, а також між різними соціально-стратифікованими групами молоді. Інформаційна нерівність молоді. Молодіжне самоврядування, як процес участі молодих громадян у питаннях організації та реалізації заходів громадської молодіжної політики. Інфраструктура громадської молодіжної політики.

Тема 7. Електоральні практики і політичне самовираження молоді

Політична соціалізація сучасної української молоді: проблеми та шляхи оптимізації. Політична поведінка молоді як суб'єкта соціальної активності: поняття, мотиви і типи. Особливості електоральної поведінки молоді в Україні. Соціально-політична активність. Діяльність соціальних груп або індивідів, яка пов'язана з формулюванням і виразом власних потреб та інтересів. Політична соціалізація. Комплекс змін кількісних і якісних характеристик особистості, пов'язаних із змістом і розвитком політичної свідомості, поведінки і цінностей. Політична поведінка. Типології політичної поведінки. Напрямки посилення залученості молоді в цивільно-політичне життя: правова культура і громадянська освіта, участь в політичних акціях і соціальних проектах в місцевих громадах, сприяння особистісному зростанню молоді

Тема 8. Інституційні основи взаємодії виробництва, бізнесу і споживання.

Історичні корені конс'юмерізму як інституту захисту прав споживачів. Українське законодавство, що регулює взаємодію інститутів виробництва, бізнесу і споживання. Права споживачів і суб'єкти інституційного контролю. Боротьба з недоброякісною продукцією; антимонопольна боротьба і контроль над продуктами харчування і ліками; боротьба з нечесною торговельною практикою, недостовірною рекламою та маркуванням; забезпечення захисту навколишнього середовища; боротьба з недостовірною інформацією про вплив продуктів на здоров'я і регулювання реклами, спрямованої на дітей. Світова практика розвитку конс'юмерістського руху. Групи, які орієнтовані на споживачів. Держава, що забезпечує споживчі права громадян на основі чинного законодавства. Бізнес. Базові права: право на безпеку, право на інформованість, право на вибір, право бути почутим, право на відшкодування збитку, право на здорове навколишнє середовище.

Тема 9. Візуалізація повсякденних практик

Поняття візуалізації та її мета. Використання двомірних матриць. Використання часових шкал. Мережеве планування. Визначення сукупності практик, які підлягають дослідженню. Огляд хронологічної реалізації та збереження взаємопов'язаності. Способи та види візуалізації. Критичні умови для виконання практик, наочність та зручність користування інструментарієм. Використання плану із зазначенням взаємозалежності, важливості, часу виконання і критичних чинників завдань як керівництво до дії, періодично, в разі необхідності його переглядаючи. Пошук оптимальних шляхів виконання практик, візуальне сортування, оперативне попередження критичних чинників, реалізація тривалих завдань.

Тема 10. Повсякденна поведінка

Публічна поведінка, персональна самопрезентація. Організація переміщень. Правила соціальної взаємодії. Норма та девіація у повсякденні. Публічна взаємодія в інституційному просторі. Соціальна генеза людського Я. Соціальна роль та рольова дистанція. Представлення себе іншим людям. Ідентичність як соціальна конструкція. Гендерна ідентичність. Повсякденні ритуали та практики. Побутове життя, споживання їжі та напоїв. Практики, пов'язані з харчуванням. Дозвіллієві практики. Організація дозвілля. Дозвіллієві місця. Структурування та бюджет часу. Витрати часу, їх контроль та планування. Повсякденні практики як прояв соціальної нерівності та диференціацій. Статусне дозвілля.

Тема 11. Види повсякденності

Дом та робота у повсякденні. Емоції та їх вираз у повсякденному житті. Освіта, самоосвіта та здобуття нових навичок. Делегування функцій. Дистанційні дії. Трансляція та акумуляція повсякденних практик. Технологія та культура. Технологічно опосередковані дії. Зв'язок в структурі

повсякденних контактів. Проблема віртуальної реальності. Взаємодія у комп'ютерних іграх. Повсякденне життя у різні епохи та в інформаційному суспільстві. Професійна повсякденність. Розподіл знань у суспільстві та їх використанні. Робоче місце та його організація. Професійні навички, професійне мислення та професійних світогляд. Відносини з колегами та професійною спільнотою. Кооперація та розподіл праці в процесі роботи.